

וכתב הגאון ר' צבי אברמוביץ ז"ל בספרו טעם הצבי (פר' תצוה): ועל פי דרך זו יש לרמוז עוד לפענ"ד על פי שכתב הרד"ק ביחזקאל קפי' מ"ו דנראה שלעתיד לא יעשו אלא עולת הבוקר ולא התמיד דבין הערבים יעו"ש בפסוק י"ג, וזה רמזה התורה בלשון את הכבש האחד תעשה בבוקר שיהי' זמן שהכבש דבוקר יהי' אחד ואין לו שני.

ובדברי הרד"ק אלו נתיישב לי מה שתמהתי בסדרא דמסכת תמיד, דלכאורה המסכתא נתייסדה לבאר כל עניני התמיד, אבל למעשה לא מיירי המסכתא אלא מסדר התמיד של שחר ולא הוזכר בה התמיד דבין הערבים (רק מה שנוכר דרך אגב בריש פ"ד דשל שחר הי' נשחט על קרן צפונית מערבית כו' של בין הערבים הי' נשחט על קרן מזרחית צפונית וגו'), ואפילו אילו היו כל דיני התמיד בין הערביים שוין לדיני התמיד דשחר, ג"כ הי' לה להמשנה להזכיר בתר סדר התמיד דשחר דיש נמי תמיד בבין הערבים וכמעשהו בשחר מעשהו בין הערביים, ומכל שכן שהאמת היא דיש דינים מיוחדים לתמיד של בין הערביים כגון זמן הקרבתו שהוא משנה שלימה ופולוגתא דתנאי בברייתא ברפ"ה דפסחים, והדין דשני גזירי עצים דבבין הערביים הם בשני כהנים משא"כ בתמיד של שחר דהסידור הוא בכהן אחד כדאיתא במשנה יומא דף כ"ו ע"ב, וכן דין הפייס בתמיד דבין הערבים שבחול אין מפייסין עליו ובשבת איכא פייס למשמר הנכנס כדאיתא ביומא כ"ו ע"א, וכן הך דהתמיד קודם לקטרת והקטרת קודמת לנרות כדאיתא בפסחים נ"ח ע"כ, ומכל זה לא נזכר במשנה מאומה והוא דבר תימא לפענ"ד.

אבל לפי דברי הרד"ק הנ"ל יש ליישב, דהנה בסוף המסכתא בפ"ז מ"ג אמרינן, שחה לנסך והניף הסגן בסודרין כו' זה הוא סדר התמיד לעבודת בית אלקינו יהי' רצון שיבנה במהרה בימינו אמן, ולבתר כן אמרינן במשנה ד' השיר שהיו הלויים אומרים במקדש וכו', ובספר באר שבע שם כתב, דכל ימיו תמה למה לא המתין התנא מלומר זה הוא סדר התמיד וכו' עד אחר סיום המסכתא, הואיל שהשיר שהיו הלויים אומרים במקדש וכו' דקא מפרש ואזיל הוא נמי מענין עבודת התמיד, יעו"ש מה שמפלפל בזה ומסיים דקושיא זו צריכה נגר ובר נגר דיפרקיני'.

וראייתי בחידושי החתם סופר לתמיד שתירץ, דהנה לעתיד לבא יתבטלו אלו השירים כמ"ש הב"י באו"ח סי' נ"א בשם האורחות חיים, דכל השירות יבטלו חוץ ממזמור לתודה, וא"כ לעתיד לבא יהיו מזמורים אחרים, ולכן התנא שרצה לשנות זה הוא סדר התמיד כו' יהי רצון שיבנה וכו' והיינו שגם לעת"ל יהי' כן, לא אמר סדר השיר מקודם דזה הא ישתנה לעת"ל, ורק אחר שסיים הסדר שיהי' גם לעת"ל אז הזכיר השיר שהיו הלויים אומרים וכו' בלשון עבר, דאלו השירים אמרו בביהמ"ק שהי', ולעתיד יהיו שירים אחרים, עכ"ד הנחמדים.

ולפי זה שפיר לא הוזכר התמיד דבין הערבים במסכתא זו, כי כל כולה מיוסדת על מה שיצדק לסיים ולומר עליו זה הוא סדר התמיד לעבודת בית אלקינו יהי רצון שיבנה וכו', והיינו שבמסכתא זו נשנה רק מה שיהי' גם לעתיד לבא, וכיון שלעת"ל לא יעשו אלא עולת הבוקר ולא התמיד דבין הערבים על כן לא נזכר התמיד הזה במסכתא (ובשלמא שיר הלויים שינהג גם לעת"ל אלא שתתחלף שירתם על כן הוא מוזכר עכ"פ במשנה לבתר דקאמר זה הוא סדר התמיד וכו', שהרי גם לעת"ל יהי' שיר, אבל התמיד דבין הערביים שלא ינהוג כלל לעת"ל אינו נזכר במשנה כל עיקר, והא דהזכירה המשנה ברפ"ד הדין דשל בין הערבים הי' נשחט על קרן מזרחית צפונית מערבית וכו' שהם מאותו השורש וכדאמרינן